

значною мірою знижує ризики виникнення конфліктних ситуацій у дитячому колективі.

Список використаних джерел:

1. Айзенбарт М. *Конфлікти в дитячому середовищі: причини та шляхи подолання*. Харків: Ранок, 2018
2. Артемова Л. *Ігрова діяльність дошкільника: соціальні аспекти*. Київ: Видавництво Ліра-К., 2017.
3. Бурова А. *Дошкільник у світі гри та конфлікту*. Львів: Світ, 2019.
4. Денісенко О. *Агресивність у дошкільників: психолого-педагогічна корекція*. Дніпро: Інтербук, 2020.
5. Завязун Т. *Конфлікти під час сюжетно-рольових ігор: методика попередження*. *Освіта і розвиток*. 2022. №2. с. 55–60.
6. Лаврентьєва Т. *Соціалізація дошкільника через гру*. Чернігів: Освіта України, 2020.
7. Пихтіна Н. *Психологія дитячих конфліктів*. Харків: Основи, 2020.
8. Сергєєва В. *Міжособистісна взаємодія у дошкільному колективі*. Київ: Центр учбової літератури, 2021.

УДК 373.2.016:003-028.31-026.766

Марина Плисюк

*Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
Науковий керівник- д.п.н., проф.Гнізділова О.А.*

СИПУЧІ МАТЕРІАЛИ ЯК ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ У ПІДГОТОВЦІ ДИТИНИ ДО ПИСЬМА

У статті досліджується значення використання сипучих матеріалів як ефективного інструменту в підготовці дітей дошкільного віку до письма. Автор наголошує на важливості розвитку дрібної моторики, яка є ключовою передумовою формування графічних навичок та успішного оволодіння письмом. Розглядаються основні труднощі, що можуть виникати у дітей через недостатню сформованість моторики рук, та пропонуються методи їх подолання. Автором запропоновано систему занять із поступовим ускладненням завдань, які допомагають дітям опанувати базові графічні елементи, розвинути окомір, увагу та творчі здібності. У статті представлено практичні методи та вправи із використанням сипучих матеріалів, які сприяють розвитку координації рухів, концентрації уваги, покращенню тактильних відчуттів, а також створюють позитивний емоційний фон під час навчання.

Ключові слова: *підготовка до письма, дрібна моторика, сипучі матеріали, дошкільна освіта, пісочна терапія.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Підготовка дітей до письма відіграє важливу роль у їхній готовності до систематичного навчання в школі. Вона охоплює широкий спектр навичок, якими має оволодіти дитина перед вступом до школи. Зокрема, це здатність координувати свої рухи, концентрувати увагу, правильно тримати письмове приладдя, орієнтуватися на площині, а також вміти контролювати напругу та розслаблення м'язів кисті, зап'ястка й пальців. Оскільки навчання дітей дошкільного віку відбувається переважно у формі гри, необхідно використовувати такі методи та засоби, які

сприятимуть їхньому розвитку в легкій, невимушеній атмосфері, викликаючи позитивні емоції. Одним із ефективних інструментів, що поєднує гру, навчання та стимулює розвиток дрібної моторики, є використання сипучих матеріалів.

Аналіз останніх досліджень. Розвиток дрібної моторики відіграє ключову роль у підготовці дітей до письма. Її недостатній розвиток може призвести до ряду негативних наслідків, зокрема: неготовності дітей до оволодіння навичками письма та формування неправильної техніки; труднощів у використанні допоміжних засобів (ножиць, олівців, фломастерів, пензлів, тіста, пластиліну); недостатнього рівня навичок самообслуговування (користування столовими приборами, застібання гудзиків, зав'язування шнурків); а також ускладнень у мовленнєвому та когнітивному розвитку тощо [1, с. 151].

У контексті розгляду питання підготовки дитини до письма, варто згадати таких сучасних вітчизняних учених, як Богуш А., Гнізділова О., Маліновська Н., Крутій К., Трегубова І. тощо.

Цю тему на практиці розвивала та застосовувала відома італійська вчена-новатор М. Монтессорі, яка зазначала, що виховання дошкільника повинно мати на меті розвиток усіх зовнішніх чуттів. Ми погоджуємося з її твердженням, що важливим чинником підготовленого середовища є дидактичний матеріал, який сприяє вправляння фізичних і психічних функцій дитини, є унікальним засобом розвитку творчості, уваги, волі, навчання письма та елементарної математики [3, с. 57]. На нашу думку, матеріалом, що поєднує в собі всі ці фактори, є сипучі матеріали.

Розглянувши питання використання сипучих матеріалів у роботі з дітьми дошкільного віку, ми побачили, що робота з ними тісно перегукується з «Пісочною терапією» — методом, що використовується в Україні більше 20 років. Його використовують як психологи, так і педагоги у дошкільних та шкільних закладах. Серед прихильників цієї методики такі вчені та практики, як О. Половіна, О. Чекстере, Н. Зінченко.

О. Половіна стверджує, що мета цієї терапії — не змінювати дитину, а дати можливість їй бути самою собою. Перевагою цього методу в роботі з дошкільниками є те, що вона базується на провідній діяльності дитини — грі. Саме гра є методом самовираження для дитини. Гра в піску є засобом для вирішення конфліктів і передачі відчуттів [5, с. 3-4].

У свою чергу психолог Н. Зінченко обґрунтувала цей метод як «Сендплей-терапію», яка описала сфери застосування та навела докази ефективності. Вона вважає, що недоречно використання слово «пісочниця» на означення інструменту, більш доречним є «пісочне поле» або «таця з піском» [4, с. 80-81].

Мета статті полягає у розкритті теоретичних і методичних основ використання сипучих матеріалів як ефективних інструментів у підготовці дітей дошкільного віку до письма. Запропонувати практичні методи та вправи з використанням сипучих матеріалів, що сприяють гармонійному розвитку

дітей, їхній підготовці до школи та покращенню емоційного стану під час занять.

Виклад основного матеріалу. Питання підготовки дітей до школи стає все більш актуальнішим у часи реформування початкової школи. Особливо важливо акцентувати увагу підготовки дитини до письма, так як більшість першокласників — це діти шестирічного віку. У малюків такої вікової групи не достатньо сформовані дрібні м'язи пальців рук та зап'ястка.

Також часто ми можемо спостерігати у роботі з дітьми старшого дошкільного віку використання методик, що є шкільними і на практиці не дієві, бо не відповідають віковим особливостям шестирічок. Тому завдання педагогів використовувати такі методи, прийоми та ігри, які сприятимуть навчанню та будуть позитивно впливати на емоційний стан дітей. Адже відомо, що засвоєння інформації відбувається набагато швидше та ефективніше, коли підвищується гормони радості та задоволення.

Одним із ефективних інструментів, який поєднує розвиток навичок письма та підвищує загальний емоційний стан дітей під час занять — це застосування сипучих матеріалів. Використання піску, різних видів круп, таких як рис, манна і кукурудзяна крупа, пшоно тощо сприяє покращенню тактильних відчуттів, координації рухів, концентрації уваги а також розвитку фантазії, уяви, самовираження.

Методи та прийоми, які варто застосовувати на заняттях з дошкільниками:

- 1) малювання пальцями різних видів доріжок;
- 2) пересипання матеріалів з більшої ємності в меншу і навпаки;
- 3) використання фігурок тварин, комах, динозаврів тощо;
- 4) використання сенсорних коробок різного розміру та наповнення.

Ми пропонуємо розпочинати роботу з цими матеріалами з того віку, коли дитина зацікавилась, поступово ускладнюючи завдання.

Ці вправи доцільно використовувати як на групових, так і на індивідуальних заняттях, варто використовувати таці невеликого розміру для однієї дитини. В ємність потрібно насипати невелику кількість сипучого матеріалу таким чином, щоб він закрити площу дна таці.

Ми виокремили етапи у роботі з тацями, що наповнені сипучим матеріалом:

1 етап:

- ✓ проведення інструктажу з техніки безпеки;
- ✓ знайомство з матеріалом;
- ✓ малювання довільного малюнку за бажанням дитини.

2 етап:

- ✓ малювання прямих та хвилястих ліній за зразком;
- ✓ малювання ламаних ліній;
- ✓ малювання різних видів заокруглень.

3 етап:

- ✓ відтворення таких малюнків як зірка, вісімка, спіраль;
- ✓ відтворення симетричних малюнків двома руками одночасно.

Запропоновані вправи формують навички письма, координують рухи обох рук, знайомлять з базовими графічними елементами, вчать орієнтуватися на площині, розвивають окомір, дрібну моторику, увагу, фантазію, виховують посидючість, терплячість, акуратність.

Перевага роботи з сипучими матеріалами полягає також у тому, що ця робота сприяє зняттю емоційної напруги та підвищенню позитивного настрою дітей.

Висновки. Підготовка дітей до школи залишається актуальним завданням, оскільки її якість впливає на успішність подальшого навчання, адаптацію та психологічний комфорт дитини. Використання сипучих матеріалів у роботі з дошкільниками є ефективним засобом для гармонійного розвитку дітей. Вони допомагають не тільки розвинути дрібну моторику, а й сприяють сенсорному, когнітивному та емоційному розвитку малюків.

Список використаних джерел

1. Гнізділова О., Бурсова С. Розвиток дрібної моторики дітей дошкільного віку засобами Су-джок терапії. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. Серія: Педагогічні науки. 2022. Вип.3 (50) 2 частина. С.151—157.
2. Гнізділова О.А., Плисюк М. В. Формування графічних навичок дітей дошкільного віку засобами природних матеріалів. *Імідж сучасного педагога: електрон. наук. фах. журн.* 2024. №3 (216). С.89-92.
3. Дичківська І. Розвивальне предметно-просторове середовище як інноваційний потенціал Монтесорі-освіти. *Інноватика у вихованні*. Збірник наукових праць. Випуск 16. 2022. С. 48—60.
4. Зінченко Н. Пісочна терапія (Сендплей) у роботі з дітьми та підлітками: обґрунтування методу, сфери застосування і докази ефективності. *Український психоаналітичний журнал*. 2024. № 2(3). С. 76—89.
5. Половіна О. Piskova therapy: mirages sand pedagogy. *Дитячий садок*. 2012. № 33 (657). С.11—15.

УДК 373.2.015.31:159.93

Олександра Свйонтик

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Наталія Лях

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

РОЗВИТОК СЕНСОРНИХ ЗНАНЬ У ДІТЕЙ З РАННЬОГО ВІКУ

У статті проаналізовано проблему формування сенсорних відчуттів для пізнання та усвідомлення знань про світ у доступний дитині спосіб. Виокремлено педагогічну технологію М. Монтесорі як вдалу для оформлення осередку сенсорного розвитку в умовах закладу дошкільної освіти. Приділено увагу підготовці розвивального середовища й готовності педагога організовувати сенсорний простір, вести спостереження за дитячою активністю. Визначено засоби та способи розвитку у дітей з раннього віку сенсорних знань з урахуванням індивідуального підходу до виховання.

Ключові слова: сенсорні знання, сенсорна культура, діти раннього віку, осередок сенсорного розвитку.